

Musikbyen Århus

Århus har altid været en by fuld af musik og musikalsk talent. I slutningen af 70'erne og starten af 80'erne væltede det ud med nye navne, og Århus blev musikhovedstad, og det var takket være navne som Anne Linnet, Lis Sørensen, Kliché, Gnags og Tv·2, som har vist sig at være utroligt udholdende på musikscenen. Ligeledes blev Århus også hjemby for et af de mest respekterede big bands herhjemme, Klüvers Big Band.

I dag ser musiklandskabet noget mere broget ud. Der er en generel krisestemning i musikmiljøet - spillesteder lukker ned og pladeselskaber satser sikkert og skaber ikke plads til nye kunstnere. Ydermere har den nationale politiske linje gjort det svært for kunstnere at udøve deres kunst samt tjene penge til livets opretholdelse. Samfundet bliver rigere og rigere, men musikere og andre kunstnere mærker ikke ret meget til det økonomiske opsving, der har været indtil finanskrisen i slutningen af 2008. Med finanskrisen blev konkurrencen skærpet yderligere. Folk er tilbageholdende med at købe musik og gå til koncerter, og der er på grund af den store arbejdsløshed kommet flere musikere, der har meldt sig ind i kampen om lytternes gunst.

Problemformulering

Jeg vil i denne opgave tage udgangspunkt i vores casearbejde omkring det nye produktionscenter for rytmisk musik i Århus. Det rytmiske produktionscenter kommer til at fungere som et kommunalt armslængdeorgan, hvorfor jeg også vil redegøre for dette begreb. Jeg vil dog først forsøge at kortlægge musiklivet i Århus og beskrive, hvilke muligheder, der er. Denne kortlægning vil ske ud fra egne personlige erfaringer, og har som sådan ikke noget teoretisk fundament, men er vigtig for at kunne forstå bevæggrundene for et rytmisk produktionscenter.

I Århus Kommunes kulturpolitik for 2008-2011 er der udformet en handleplan og et idégrundlag for det rytmiske produktionscenter, og i den kulturpolitik er der ikke sparet på fine og store ord om kvalitet, hvilket giver mig anledning til en diskussion omkring dette.

Musikmiljøet anno 2010

Kunstnermiljøer er altid svære at danne sig et overblik over. Der er som regel ikke noget knudepunkt, hvor man kan finde andre kunstnere og skabe kontakter. Det er i hvert fald således, det forholder sig i Århus anno 2010. Musikere er spredt ud over hele byen, og man skal være mere end almindeligt aktiv for at skabe sig et netværk med andre musikere. Som ung og håbefuld kommende studerende kommer man til byen efter 20 år på landet, og håber på at kunne komme indenfor i varmen, men uanset hvor pågående, man er og uanset talent, så har man kun en reel chance, hvis man kender nogen, der kender nogen. Hvis man ingen kontakter har, skal man ikke gøre sig de store forhåbninger om at komme til at spille med nogen.

Det næste problem viser sig, når et band eller en solist har fået gennembrud nationalt eller internationalt. Når dette sker, ses det ofte, at vedkommende rykker teltpælene op og flytter til København eller udlandet. Der er således en markant flugt fra Århus i takt med berømmelsen. Navne som Tina Dickow, Under Byen samt de mere erfarne Anne Linnet og Gnags er eksempler herpå. Hvad denne udvikling skyldes, er midlertid ret svær at svare på.

En af grundene hertil kunne være udvalget af spillesteder. Musikere vil selvfølgelig gerne ud og spille deres musik, men er samtidig også storforbrugere af musik. Derfor er det vigtigt at have mange forskellige spillesteder omkring sig - både størelses- og genremæssigt. I Århus er der Train, Voxhall, Fatter Eskil, Musikcaféen, Gyngen, STUDENTERHUS ÅRHUS og Musikhuset som de større steder. Det største er Musikhuset, hvor der kan være omkring de 1.600 tilskuere. Til sammenligning har København Forum, K.B. Hallen, Vega, Amager Bio og Pumpehuset, hvor Forum er det største spillested med kapacitet til omkring 10.000 tilskuere, og de øvrige en gennemsnitskapacitet på ca. 2.000.

En anden forklaring kunne lyde på manglen på øvelokaler - især i midtbyen. Den store øvelokaleforening Mono, der har til huse tæt på den ydre ringvej, er med sine 40 lokaler ret populær. Den har dog det problem, som mange andre øvelokaler i øvrigt også har, at den offentlige transport er forholdsvis besværlig. Der er fra Århus Hovedbanegård ca. 5 km ud til øvelokalerne, og det tager ca. 30 min at tage bussen derud. De færreste musikere cykler, da de som regel skal have noget grej med, og det er de færreste, der har råd til en bil. Har man midlertid lyst til at bruge en times transport på at komme til øvelokalet, er der jo ikke noget problem, men det er nok de færreste, der har det. Det undrer mig, hvorfor der ikke fra kommunens side f.eks. er

opkøbt nogle lagerbygninger på havnen, der så skulle laves til øvelokaler, for umiddelbart er efterspørgslen efter centralt beliggende øvelokaler stor.

Derudover er der en generel tendens i det ganske danske land til at de forskellige lejre opdeler og isolerer sig mere. Undergrunden bliver mere undergrund, fordi de vil distancere sig fra den kommercielle musik, der spilles på f.eks. DR P3, og modsat bliver den kommercielle del mere kommerciel, fordi de tager den bid af den økonomiske kage, som undergrunden havde håbet på at få.

Produktionscenter for rytmisk musik

I 2008 udformede Århus Kommune en kulturpolitik for perioden 2008-2011, der skal være springbræt for at få en solid grobund hen mod 2017, hvor Danmark igen skal huse Europas Kulturhovedstad, en titel som Århus bejler til. Denne titel som kulturhovedstad er krumtappen i visionen (Kulturforvaltningen, 2008, s. 6), og der er derfor brug for en ordentlig økonomisk indsprøjtning for at kunne skabe vækst i det kulturelle miljø.

Kulturpolitikken har som udgangspunkt ét problem: den er udformet af politikere. Der er ikke tvivl om, at politikerne vil det bedste for byen og kulturen, men grundet deres position har de et minimalt indblik i, hvordan kunstnere i Århus er. Der er potentielt mulighed for problemer, når støttekroner skal uddeles, da den politiske tendens går i retning af bedømmelse fremfor satsninger.

“Udgangspunktet for kulturpolitikken er, at kvaliteten af den kunst, der produceres, og de kulturtilbud, der tilbydes, kan bedømmes.” (Kulturforvaltningen, 2008, s. 6)

Hvordan bedømmes den kunstneriske kvalitet? Har politikerne et videnskabeligt grundlag for at kunne træffe sådanne afgørelser? Jeg vender tilbage til kvalitetsdebatten i et senere afsnit.

Grundtanken bag produktionscentret for rytmisk musik er at give musikere samt musikalske organisationer bedre vækst- og arbejdsbetingelser for at styrke Århus' position som musikby. Dette gøres ved at etablere nogle fysiske rammer, hvor musikere og bands kan leje sig ind i laboratorier og på projektarbejdspladser. Derudover vil en række organisationer flytte ind og kan derved være mere synlige overfor de udøvende kræfter, og disse kan derved bruges som rådgivere.

Produktionscentret har derfor den umiddelbare fordel, at det samler de musikalske brancheorganisationer i Århus under samme tag og samtidig giver musikere mulighed for at bruge centret til skabelsen af musik. Det sidste er dog også en af svaghederne ved centret. Det er ikke intentionen, at bands og musikere lejer sig ind på projektarbejdspladserne og laboratorierne på ubestemt tid, hvilket ikke gør dem attraktive i forhold til et decideret øvelokale.

“Grundlaget for denne påstand er, at stedet ikke fast vil kunne huse musikere. Laboratorierne er møntet på udlejning til musikere og andre interesserede, for kortere perioder af gangen. Dog havde musikerne vi talte med svært ved at se fordelene i et sådan lejemål, da de mente, at deres øvelokaler ville kunne bruges til tilsvarende formål.” (Bilag 1: Det kulturelle felt casearbejde, pp. 2-3)

Der er derfor en risiko for at musikere og bands ikke vil benytte sig af lokalerne, hvorved produktionscentret kommer til at virke tomt og meget forretningsorienteret idet branchefolkene har kontor der, og det forholder sig således, at de fleste kreative personer ikke er særligt forretningsorienterede, hvilket vil afskrække dem fra at komme i centret. Det forretningsmæssige er dog samtidig en af centrets forcer. Der vil komme til at sidde flere forskellige organisationer, der har en masse at byde på i forhold til musikere og bands i form af juridisk, økonomisk og musikalsk rådgivning. Det er nok hovedsageligt de første to, som vil blive brugt.

Hvordan selve miljøet bliver på stedet, er på nuværende tidspunkt svært at sige, da den nye leder Jesper Mardahl, der i øvrigt selv har været en del af Århus' musikalske storhedstid i 80'erne, kun har været ansat siden 1. januar, og stedet åbner først omkring april. Produktionscentrets miljø afhænger dog uden tvivl af, hvordan Jesper Mardahl definerer sin egen rolle. I et interview med GAFFA giver han dog udtryk for at følge den overordnede linje, der blev tegnet af kommunen i planen for 2008-2011, men han tilføjer et par nye elementer, som sikkert vil komme musiklivet i Århus til gavn.

“Produktionscenteret skal være et naturligt samlingspunkt og pejlemærke for det århusianske musikmiljø”, udtaler Jesper Mardahl og fortsætter: “Ud over de nye rum for produktion og de mange projektpladser, der bliver tilgængelige for byens aktører, vil vores fokusområde være at styrke vidensdeling, netværk og vækstlag. Dette arbejder vi på at gøre med en intensiv indsats på rådgivning, coaching, mentorordninger, workshops samt ikke mindst udviklingen af et stærkt web-baseret community.” (Bilag 2, interview med Jesper Mardahl af GAFFA)

Kommunalt armslængdeorgan

Som jeg skrev i min problemformulering, kommer produktionscentret til at fungere som et kommunalt armslængdeorgan. Der findes et væld af armslængdeorganer i Danmark, hvor arbejdsvilkårene varierer, alt efter hvilket arbejdsområde, de har og hvilket politisk organ, de arbejder under. I det følgende vil jeg derfor redegøre for armslængdeprincippet med udgangspunkt i Mia Fihl Jeppesens tekst om dette.

Et armslængdeorgan er et engelsk fænomen fra 1940'erne, som blev indført i Danmark i 1964 under Julius Bomholt. Grundtanken bag et sådant organ er, at kunststøtte ikke skal uddeles af politikere, men af fagfolk for at sikre, at den kunstneriske ytringsfrihed ikke bliver kompromitteret af politiske motiver. Man kan også kalde denne kompromittering for propaganda. Derved lever kunstnere med et frit initiativ til at sprænge rammerne og tænke ud af boksen.

Den danske model adskiller sig fra den engelske ved at medlemmerne af armslængdeorganernes udvalg ikke er valgt af politikere, men er selvsupplerende, hvilket betyder, at det er kunstlivet, der udpeger medlemmerne. Man kan argumentere for, at modellen er lavet sådan for at "lukke munden" på kunstnerne. Da det er personer fra deres eget miljø, der uddeler pengene, kan politikerne ikke klandres for at foretage hovedløse økonomiske valg. Politikerne vil dog altid have det sidste ord, da de kan skære i kulturpengene, når der forhandles finansaftaler.

Den århusianske armslængdemodel adskiller sig en smule fra den overordnede nationale model. Siden 1985 havde der eksisteret skriftlige planer for uddelingen af kulturstøtte, og sidenhen blev der i 1993 foreslået en revision af måden, man uddelte kulturpenge på - altså 29 år efter indførelsen af armslængdeorganer på nationalt plan. Indtil da havde den kommunale kulturforvaltning uddelt støtten. Ændringen bestod i at oprette et rådgivende kunst- og teaterråd bestående af 7 personer, men den idé blev skrottet og erstattet af et forslag om at benytte ad-hoc konsulenter. (Jørn Langsted, 2000, pp. 7-10)

Der er dog en del problemer forbundet ved at benytte ad-hoc konsulenter. Det første åbenlyse problem er mangel på kontinuitet. Selvom forslaget gik på at have konsulenter tilknyttet på 4-årige kontrakter, så vil denne model stadig blive præget af et potentiale for store udsving i den enkelte konsulent's objektivitet. Når der skal uddeles støtte til kunst - ja og for så vidt alle mulige andre ting - er det uhyre vigtigt at kunne holde tungen lige i munden og se sagen fra forskellige vinkler. Dette er en egenskab som meget få mennesker kan udleve 100%. Der vil altid være en vis grad af

subjektivitet i en persons bedømmelse af f.eks. et maleri, og der ville derfor være en risiko for en skævvridning i uddelingen af støttekronerne.

Dette problem så politikerne i Århus Kommune heldigvis også, og efter en forsøgsperiode på 6 år vedtog byrådet at nedsætte et billedkunstnerisk udvalg samt et overordnet kunstråd, der begge skulle rådgive kommunen. Det er den model, der praktiseres i dag, og den adskiller sig fra den nationale model ved, at armslængdeorganerne udelukkende er rådgivende, og at det stadig er politikerne, der uddeler støtten.

Musikken anno 2010

For overhovedet at kunne komme frem til det endelige punkt, nemlig diskussionen om kvalitetsbegrebet, er det nødvendigt at kigge på, hvordan musikmiljøet har det for tiden. Der er sket teknologiske landvindinger, der har bragt både godt og ondt ind i musikverden, og disse har haft afgørende betydning for kvalitetsbegrebet.

Siden 2000 er det gået nedad for branchen og det er især gået ud over de små navne og det generelle CD-salg. Nedturen startede, da Metallica lagde sag an mod musikdelingstjenesten Napster for at stjæle deres musik. Siden lagde flere kunstnere sag an, men det har desværre ikke hjulpet meget, da fildelingsmetoderne er blevet mere avancerede, og det er ligeledes blevet sværere at spore synderne. Denne teknologiske udvikling har derfor betydet, at almindelige mennesker så let som ingenting kan gå på nettet og downloade albums gratis i lange baner via Bittorrent-netværket, hvilket naturligvis har medført en nedgang i salget af CD'er.

Da pladeselskaber var alt for langsomme til at svare på denne trussel har det betydet den økonomiske undergang for flere involverede. Der er mange selskaber, der har måtte dreje nøglen om, da de ikke kunne holde kreditorerne fra dørmåtten. Det er midlertid først inden for det sidste års tid lykkedes pladeselskaber at stoppe nedgangen ved at sælge musikken på Internettet, men det har kun stoppet nedgangen.

Siden nedgangen begyndte er det ydermere blevet sværere for nye navne at få en god kontrakt med et større selskab, da selskaberne ikke tør sætte økonomien mere over styr. Der er dog midlertid sket det, at det er blevet betydeligt lettere at indspille derhjemme, og der er derfor sket en eksplosion af nyt musik på sider som Myspace.com og Youtube. Der er musik til flere årtier bare på Myspace, og det er en kæmpe fordel, men også et kæmpe problem. Fordelen ligger i, at musikere meget

nemt kan få deres musik ud til en stor mængde, og hvis heldet er med dem, kan de blive populære og komme ud at spille deres musik live. Når jeg skriver 'heldet' er det pga. en forvridning af kvalitetsbegrebet, som jeg vil komme ind på senere. Spillestederne er selvfølgelig interesseret i, at der kommer folk til koncerter, og hvis en tilpas stor mængde efterspørger et givent navn, så vil stedet booke dem til en koncert i håb om at få fulde huse. På samme måde har de efterspurgte navne også større interesse hos pladeselskaberne, der øjner en chance for at få solgt noget musik.

Problemet med disse websteder er at alle har mulighed for at indspille et nummer og lægge det på nettet, lige såvel som det er en fordel. Problemet med dette er, at det for de fleste lyttere bliver en noget tåget fornøjelse at finde musik på nettet. Lige så snart noget musik er blevet udgivet på et pladeselskab, er det en slags blåstempling af musikken og også processen, der er gået forud for tilblivelsen. Denne blåstempling mangler på Internettet. Der er ingen, der kan garantere, at den pågældende kunstner har arbejdet med sit materiale, eller rent faktisk har noget at byde på. Det sidste er godt nok en subjektiv vurdering, men det er stadig med til at forstærke tågen.

Ydermere er der musikalsk og teknisk set også sket en forværring af lydbilledet. Den gode lyd har svære vilkår, og der er kommet meget mindre fokus på, om et stykke musik er optaget i soveværelset eller i et professionelt studie. Dette er selvfølgelig også en smagssag, men der er paradoksalt nok ingen, der tager soveværelsets parti. Enten er man på det professionelle studies side eller også er man ligeglad. Man kan derudover også argumentere for, at musikere, der vælger at gå i et studie og betaler for det, også brænder mere for sagen, og kan komme ud på den anden side med noget gennemarbejdet materiale.

Disse dårligheder har dog også en lys side. Der er nemlig kommet fokus på kunstnernes rettigheder.

“Der er klare tendenser til, at kunstnerne taber rettigheder i et “hårdt” marked, og der er behov for en justeret og styrket ophavsretslovgivning med fokus på at ophavsretten er kunstnernes, ikke kulturindustriens. Samtidig er der brug for, at hele ophavsretsområdet får forbedret sit image i samfundet.” (Dansk kunstnerråd, 2004, p. 23)

Det er en torn i øjet på de større selskaber, der før i tiden nærmest ejede kunstnere, men det er kun glædeligt for kunstnerne. Der er kommet fokus på ophavsretten i forbindelse med den øgede piratkopiering. Det kom da også med i kulturministeriets handlingsplan fra 2008:

“Bl.a. som opfølgning på konklusionerne i denne rapport vil der blive taget initiativ til en mere effektiv national bekæmpelse af ophavsretskrænkelser. Dette skal blandt andet ske i form af et styrket samarbejde med andre myndigheder.

Internationalt vil der blive arbejdet for, at der bliver sat større fokus på håndhævelse af ophavsretten i internationale traktater og frihandelsaftaler. Desuden vil der fortsat være fokus på oplysning af forbrugerne med henblik på at påvirke holdningen til piratkopiering hos de danske forbrugere.” (Kulturministeriet, 2008, p. 10)

Det er formodentligt en holdning de fleste kan tilslutte sig. Det er både ulovligt og uetisk at tage musikeres brød ud af munden på dem. Der er dog i hvert fald én misforståelse i forbindelse med piratkopieringen: Det er ikke musikere, der taber penge på piraterne, det er derimod pladeselskaberne. Musikere har historisk set kun tjent omkring 5-10 kr. på en solgt CD, og så skal der altså mange solgte CD'er til for at brødføde familien. Ydermere er der lavet en interessant undersøgelse omkring piratkopiering. Den politisk uafhængige britiske tænketank Demos lavede en undersøgelse blandt 1.000 personer, der viste, at de personer, der downloader ulovligt, i gennemsnit bruger 636 kr. på at købe musik, hvilket er 272 kr. mere end dem, der aldrig har downloadet. (Bilag 3: Politiken.dk, 2. november 2009)

Man kan i sammenhæng med denne undersøgelse argumentere for, at piratkopiering har samme funktion som Myspace og Youtube, hvor forskellen består i at piratkopieringen henter musikken permanent. Den har dog samme markedsføringskvaliteter, og den kan således medføre at flere benytter de tilbud, hvor musikere har en reel mulighed for at tjene penge, nemlig koncerter.

Kvalitet

Kvalitet er efterhånden blevet et såkaldt “buzz word”, altså et ord eller begreb, som mange bruger, men som de færreste forstår. Det er fuldstændelig utænkeligt at læse om kunst og kultur uden at ordet “kvalitet” optræder. Men hvad er kvalitet? Hvem definerer kvalitet? Hvorfor? Hvordan? Der er rigtig mange spørgsmål, der melder sig i den forbindelse.

Henrik Kaare Nielsen skriver i “Kvalitetsvurdering og kulturpolitik” om to typer af kvalitet - konsumentkvalitet og deltagerkvalitet, hvor individet er i centrum i begge. Konsumentkvaliteten udspiller individet som forbruger. Forbrugeren har et umiddelbart behov, og markedskræfterne forsøger at tilfredsstille dette. Det betyder i bund og grund, at kultur er et produkt, man stiller til rådighed for forbrugeren, laver

markedsanalyser af det, og tilpasser produktet, så det lettere kan afsættes. Det er kort og kontant de iskolde markeds kræfter, der er på spil. Hvis et stykke kultur kan afsættes, så er det kvalitet.

“Kvalitet på brugersiden vil således i denne forstand være defineret ved, at kunden får, hvad han/hun vil ha’ - altså at konsumtionen af den købte vare ikke byder på andre oplevelser end dem, kunden havde forventning om ved købet.” (Henrik Kaare Nielsen, 2001, p. 6)

Det er i høj grad dette markedsdogme, som piratkopieringen har rystet i sin grundvold. Nok kan varerne afsættes, men når udbyderne ikke får den ventede økonomiske gevinst, bliver tæppet trukket væk under alle markedsteorier. Hvordan sælger man et produkt, som alle kan få gratis? Det er ganske vist ulovligt, men det afholder ikke forbrugere fra at benytte sig af det.

Som modsætning findes deltagerkvaliteten, der hører under den offentlige kulturpolitik, og har i modsætning til konsumentkvaliteten flere og bredere perspektiver og er mere langsigtet, hvilket kommer til udtryk i følgende:

“I en samfundsudvikling som den aktuelle, hvor de offentlige rum oversvømmes af markskrigeriske forsøg på at fikse individernes identitetssøgen til konsumentrollens bornerte horisont, er det het vitalt, at den offentlige kulturpolitik er sig sin rolle som garant for almen dannelse, demokratisk kulturdebat og samfundsborgerinteraktion bevidst.” (Henrik Kaare Nielsen, 2001, p. 6)

Den offentlige kulturpolitik står ifølge Henrik Kaare Nielsen som vagthund over de fælles kulturelle værdier. Disse værdier er uhåndgribelige og komplekse, men er nødvendige for at opretholde den samfundsstandard, som vi har i Danmark, da de:

“... sætter dem i stand til selvstændigt at bearbejde den moderne erfaringsverdens konflikter og ambivalenser, til at orientere sig i kompleksiteten og til at reflektere sig selv og deres egne behov i en kontekst af samfundsmæssig forpligtethed.” (Henrik Kaare Nielsen, 2001, p. 7)

Det er utvivlsomt de færreste, der går rundt og tænker over, at de skal opsøge noget kunst, der kan sætte dem i stand til ovenstående. Derfor er eksponering umådelig vigtig. Mund-til-mund-metoden (ikke førstehjælp) har altid været og er stadig den vigtigste faktor, når noget skal eksponeres, men før Internettets udbredelse havde branchen en vis styring med, hvad der blev eksponeret, og hvem det blev eksponeret for. Hvis man ikke fik en plade udgivet var der ikke så mange, der hørte musikken, og der blev dermed heller ikke booket koncerter. Det var også helt umuligt at skabe sig

et navn internationalt, hvis ikke man havde noget, der kunne spilles i radioen eller på pladespilleren. Denne form for styring er fuldstændig væk.

Al den snak om Internettets uendelige muligheder kan godt få alt andet kvalitetsvurdering til at virke ligegyldigt, men der er to spillere, der stadig har en del at sige. Markedskræfterne har stadig en position, hvorfra de kan eksponere musik for mange forbrugere ret hurtigt og ret effektivt. Tænk bare på de tonsvis af musikreklamer, vi bombarderes med, når vi tænder fjernsynet en almindelig hverdagsaften, og endnu mere alt den musik, der kører i radioen. Det er dog stadig det umiddelbare behov, der tilfredsstilles, men det kan ikke underkende det økonomiske aspekt, der giver udøverne bedre betingelser for at lave ny musik.

Den anden spiller på banen er kunststøtten, der uddeles af en række armslængdeorganer på flere niveauer. Til at uddele den støtte sidder en række eksperter på hver deres område, og deres vurdering og mening er også i høj grad med til at præge det samlede kulturelle udbud. Eksperter vurderer ud fra et fagligt perspektiv, og er således hverken bundet af en økonomisk eller politisk dagsorden.

“I offentligheds-/deltagerkontekstens perspektiv vil de centrale kvalitetskriterier være den givne kunstneriske/kulturelle aktivitets dannelsesmæssige potentiale - altså spørgsmålet, hvorvidt den er udtryk for en vedkommende og udfordrende bearbejdning af samtidens problematikker - samt dens mulige bidrag til udviklingen af kulturlivet og den kulturelle offentlighed.” (Henrik Kaare Nielsen, 2001, p. 8)

Denne ekspertviden kan dog virke noget abstrakt og avantgarde for de fleste, da det oftest er de sværest stillede kunstnere, der får tildelt støtte, men det er nødvendigt for at kunne sikre en vis bredde på kunsten. Hvis ikke kunststøtten også gik til nicherne, ville armslængdeorganerne fungere på samme som markedskræfterne, og skulle uddele kunststøtten til dét, folk vil have. Jeg vil dog skynde mig på dette punkt at afklare, at den ene form for kvalitetsvurdering ikke kan eksistere uden den anden. De lever i en form for symbiose, der bliver opretholdt af deres interne magtkamp. Hvis den ene falder, bliver den anden ligegyldig og falder dermed også.

Nicherne, avantgarden og den eksperimenterende kunst kan virke fremmed for de fleste, men det er dér debatten ligger. Det er midlertid svært at forklare folk, og det hjælper heller ikke, når en fremtrædende politiker siger således:

“Det er ikke kunst at placere sin lort i en dåse. Det er heller ikke kunst at købe hundehvalpe, lade dem aflive og udstille dem, ej heller at blende fisk for fornøjelsens

skyld og naturligvis heller ikke at smide nogle rådnende svinekroppe ind i en glasmonter på et kunstmuseum. Det er bare vulgært og ulækkert.” (Bilag 4, Pia Kjærsgaards ugebrev)

Ved at komme med sådan en melding hiver Pia Kjærsgaard tæppet væk under sig selv. Er det ikke netop kunstens funktion at sætte gang i en debat om samfundet? Jeg kan følge tankegangen om at købe hundehvalpe, lade dem aflive og udstille dem, men er det ikke tilsvarende problematisk at lade dyr i det virkelige liv leve under kummerlige forhold, transportere dem tusind kilometer for derefter at spise dem?

Hvad så nu?

Fra statslig side er det så som så, hvad der bliver gjort for kulturen. Kultur har aldrig været et varmt emne for politikere, da langt de fleste borgere ser det som en luksus. Der er derimod større interesse for skattelettelser, efterlønsordninger, etc., og det har en effekt på, hvor mange penge kulturen får, når der forhandles finanslov. Således er der i gennemsnit omkring 25 mio. kr. om året til musikken. Det kan måske lyde af en del, men hvis man tager et kig på fordelingen (NYE TONER, 2008, p. 7), kan man f.eks. se at der om året gives 2 mio. kr. til de regionale spillesteder. Det er 100.000 kr. pr. spillested, og det hjælper ikke meget i en hård økonomisk verden, hvor landets største spillested, VEGA, står med et underskud i 2009 på 5 mio. kr., der skyldes en ringe opbakning fra statslig side, der gør det nødvendigt at overleve på ølsalget.

Denne tendens er dog ikke ny, men underskuddene er i årevis blevet holdt væk af private investeringer i kulturlivet, da erhvervslivet har kunnet se profileringsmuligheder i kulturen. Således har f.eks. Ny Carlsbergfondet støttet AROs gennem flere år, men har nu bebudet en mindre støtte, da de erhvervsmæssige interesser vejer tungere end kulturen. Samfundet er i høj grad præget af at lappe på hullerne i skuden, så det hele ikke falder fra hinanden, men der er desværre ingen, der tør tænke langsigtet og komme med en vision for fremtiden. Ganske vist er statsminister Lars Løkke Rasmussen kommet med sin “danske drøm”, men hvor erhverv og økonomi har fået 5 ud af 10 punkter på dagsordenen, så er der ikke nævnt et eneste ord om kultur.

Christian Have, der bl.a. er kendt for at have vundet det danske Melodi Grand Prix med Mabel i 1978, skrev en kronik i Politiken d. 24. november 2009. Han opridser i hele kronikken, hvordan kulturen bliver syltet af politikerne, og prøver også at komme med nogle bud på, hvordan man kan lave nogle forlig i 2010, der er tidssvarende og appellerende for befolkning. I hans optik handler det om en massiv

investering fra statslig side, der kan få kulturen på ret køl igen. Set i lyset af de tilstande, jeg i denne opgave tidligere har nævnt, lyder det som en ganske fornuftig idé. Det skal derfor blive umådeligt interessant at se, hvordan regeringen håndterer disse forlig, og hvilke reaktioner afgørelserne fremkalder. Der ligger en kæmpe stor verden i de digitale medier, som kun musikbranchen har turdet bevæge sig ind i indtil videre. Hvis ikke de andre kulturgener følger med denne udvikling, vil der ske med tiden ske en markant ændring befolkningens holdning til kulturlivet. Den vil virke gammeldags og indelukket, og det vil betyde at det sorte hul, som kulturlivet er nede i, bliver større.

Der er utroligt mange uafklarede spørgsmål i det danske kulturliv, men der er også et stort potentiale, der bare venter på at blive udnyttet. For kulturen ER vigtig - det kan der ikke herske tvivl om. Jeg vil til slut lade Christian Have få det sidste ord:

“Dansk kulturliv er i krise. Vi er ikke i gang med at opbygge velfærdsstatens kulturelle ben. Vi er ved at afvikle det. Når det drejer sig om offentlige velfærdsopgaver som sygehuse og hjemmepleje, diskuterer man fordele og ulemper ved privatisering.

På kulturområdet sker privatiseringen helt af sig selv. Og det er i disse år tydeligere end nogensinde, hvor farlig den kurs er. Når krisen kradser, investerer private ikke i kultur. Derfor er det nu, visionære politikere skal på banen, hvis ikke velfærdssamfundet skal forfalde til et velstandssamfund.” (Bilag 5: Dansk kulturliv er i krise, Politiken.dk, 2009)

Litteraturliste

Kulturforvaltningen Århus Kommune (2008): Århus Kommunes Kulturpolitik 2008-2011, <http://bit.ly/8Lzywo>

Jeppesen, Mia Fihl: "Armslængde-princippet i dansk kulturpolitik", <http://www.kulturforvalterne.dk/media/armslangde.doc>, 2004

Langsted, Jørn (2000): Kvalitet i kulturpolitik – kvalitet i kunst

Nielsen, Henrik Kaare (2001): Kvalitetsvurdering og kulturpolitik

Dansk kunstnerråd: "Ud med kunsten", Dansk kunstnerråd, 2004

Kulturministeriet: Et kulturpolitisk arbejdsprogram, 2008, Kulturministeriet, <http://kum.dk/sw75555.asp>

Kulturministeriet: NYE TONER - Kulturministeriets musikhandlingsplan 2008-2011, 2008, Kulturministeriet, http://kum.dk/graphics/kum/Netpub/Musikhandlingsplan_2008/Nye_toner/pdf/Musikhandlingsplan_2008.pdf

Bilag

Bilag 1: Det kulturelle felt casearbejde af Stine Tholstrup Schmidt, Mette Trabjerg Andreasen, Mads Norlyk Clausen og Kræn Bech-Petersen, http://kraenbech.dk/opgaver/dkf_casearbejde.pdf

Bilag 2: Interview med Jesper Mardahl, GAFFA.dk, <http://gaffa.dk/nyhed/35963>

Bilag 3: Pirater bruger flest penge på musik, Politiken.dk, 2. november 2009, <http://politiken.dk/kultur/musik/article823476.ece>

Bilag 4: Om kunsten og dem, der udøver den, Pia Kjærsgaards ugebrev, 10. august 2009, http://danskfolkeparti.dk/Om_kunsten_og_dem_der_udover_den.asp

Bilag 5: Dansk kulturliv er i krise, Politiken.dk, 24. november 2009, <http://politiken.dk/debat/kroniker/article842545.ece>

Synopsis

Indledning

"Århus har en veletableret og velfortjent status som en stærk og markant musikby"

Sådan indledes en SWOT-analyse omkring musik og byen, som skal bidrage til kortlægningen af Århus som europæisk kulturhovedstad i 2017. Ud fra egne erfaringer med musikmiljøet i Århus, stiller vi os kritiske overfor denne opfattelse, hvis man sidestiller Århus med byer som Reykjavik og Bergen, der begge var kulturhovedstæder i år 2000. De to byer har flere fællestræk med Århus; befolkningsantal, unge studerende og interessen for kultur, men efter vores opfattelse er der større musikalsk mangfoldighed og udvikling i disse byer.

I kortlægningen af musikmiljøet i Århus, stødte vi på kommunens kommende produktionscenter for rytmisk musik. På Århus Kommunes hjemmeside beskrives det kommende center således: *"Produktioncentret skal være et rumligt sted, hvor der er plads til både kommercielle og ikke-kommercielle udøvere. Et sted, hvor man kan udvide sit netværk i nye og anderledes retninger, og hvor man kan få styrket sine kompetencer gennem rådgivning eller kreativ udveksling med andre musikere"*¹. Dette center fandt vi interessant, da vi ud fra vores undersøgelser kom frem til, at der i særdeleshed mangler et samlingssted for udøvere og branchefolk indenfor musikområdet.

Problemstilling

Efter at have stiftet bekendtskab med skabelsen af det nye produktionscenter, fandt vi det interessant primært at lægge fokus på dette centers muligheder. Vores problemfelt har derfor været at undersøge, hvordan det nye produktionscenter på Vester Allé vil kunne fremme vilkårene for den rytmiske musik i Århus. Vi var også specielt interesseret i at undersøge, hvilken rolle kommunen ville have i dette foretagende. Man har i andre lande set lignende projekter, som for eksempel *BRAK* i Bergen, hvor brugerne var meget kritiske i forhold til samarbejdet med kommunen, og hvor en løsning måtte konstitueres, for at projektet kunne fungere. Vi var på forhånd bekendt

---

¹ Århus kommunes hjemmeside.

http://www.facebook.com/l.php?u=http%3A%2F%2Fwww.aarhuskommune.dk%2Fportal%2Fborger%2Fkultur_fritid%2Fkultur%2Fkulturinstitutioner%2Fproduktionscenter&h=80997b31ba258ff878aa7de3ec36247b

med, hvorledes Århus kommune anser armslængdeprincippet, som værende vigtig i kulturpolitiske sammenhænge, og var med denne viden interesseret i, om dette princip ville gøre sig gældende i henhold til produktionscentret, og i så fald hvordan.

Afgrænsning

Vi har valgt at sætte fokus på produktionscentret og dets muligheder, og dermed ikke beskæftiget os med hvilken rolle byens spillesteder, øvelokaleforeninger eller de organisationer, der på forhånd har en plads i centret, kommer til at have af betydning. Vi således undersøge hvorledes de frie aktører og musikere forholder sig til stedet, da det er dem, der efter vores opfattelse, i høj grad skal præge indholdet af huset.

Da en leder af stedet endnu ikke er ansat, har vi interviewet Ole Jørgensen fra kulturforvaltningens sekretariat, som pt. er repræsentant for produktionscentret. Vi har ydermere talt med Steffen Rasmussen, som er ejer af selskabet *Strange ears*, som er et plade-, booking- og eventselskab, der primært beskæftiger sig med undergrundsmusik. Derfor har han en både kommerciel og politisk interesse i projektet, eftersom han gerne vil udvikle de smalle musikgenrer, men samtidig er økonomisk afhængig af sit arbejde. Derfor er han en mulig aktør i det kommende produktionscenter. Vi har talt med forskellige musikere, heriblandt Phillip Willink - bassist i bandet *'Emily and the orgasm addict'*, om hans rolle som potentiel bruger af produktionscentret.

Sammenfatning af undersøgelser

Da produktionscentret endnu ikke står færdigt, og visioner og realiteter ikke altid hænger sammen, er det svært at sige hvordan produktionscentret vil påvirke musikmiljøet i Århus - bl.a. på grund af den endnu uansatte leder. Vi har fundet frem til, at centret primært skal huse organisationer, koncertarrangører samt PR-konsulenter, som ikke direkte har noget med skabelsen af musik at gøre. I modsætningen til, for eksempel MonoRama, som er en øvelokaleforening og et samlingssted for musikere, kunne man forstille sig, at produktionscentret kommer til at fungere, som et sted for branchefolk, og i mindre grad et sted for de udøvende musikere og den dertilhørende kreative proces.

Grundlaget for denne påstand er, at stedet ikke fast vil kunne huse musikere. Laboratorierne er møntet på udlejning til musikere og andre interesserede, for kortere

perioder af gangen. Dog havde musikerne vi talte med svært ved at se fordelene i et sådan lejemål, da de mente, at deres øvelokaler ville kunne bruges til tilsvarende formål. De kvaliteter som musikerne kunne se ved centret, var primært rådgivning om branchen, såsom PR og økonomiske forhold mv. Disse 'spørgsmål' kunne ofte være lettere at stille over mail eller telefon, frem for rent fysisk at bevæge sig ned på stedet. Derudover var de også meget begejstret for produktionscentrets kommende samarbejde med Voxhall, hvor der cirka ti gange om året, vil blive arrangeret koncerter af personer fra produktionscentret. Dette vil muligvis skabe plads til mindre kommercielle bands på den større scene.

Vi havde nogle bekymringer i forhold til de informationer om kvalitetsbedømmelse vi stødte på i den udarbejdede rapport over produktionscentret. For os lød det til, at være kommunens opgave at bedømme kvaliteten og dermed bestemme hvem der skulle have tildelt projektpladserne. Gennem interviewet med Ole Jørgensen fik vi dog indsigt i, hvorledes denne kvalitetsbedømmelse skulle foregå - nemlig gennem brug af armslængdeprincippet. *"Lederen er ansat af bestyrelsen for produktionscentret og dermed bliver det en kulturinstitution, som får sit eget liv. Selvfølgelig indgår man nogle aftaler med Århus kommune om, hvad det er der skal ske på stedet men det bliver lederen der skal definere indholdet"*². Lederen kommer til at fungere som et armslængdeorgan, placeret mellem kommune og center, der skal sørge for at opretholde både brugere, befolkningen og kommunens interesser. Altså bliver produktionscentret en selvejende kulturinstitution, og ikke en del af den kommunale forvaltning.

Det var derfor meget vigtigt for Ole Jørgensen at pointere, at det ikke bliver kommunens beslutning hvem der har mere ret til en plads end andre. Samtidig var han også bevidst om, hvor høje krav dette vil stille til den kommende leder. Kvalitetsbegrebet er kvantificeret hvilket vil sige, at kvaliteten bliver bedømt ud fra antallet af brugere, frem for hvordan stedet bliver brugt. Eksempelvist ved, at minimum tyve procent af projektarbejdspladserne skal være besat.

Steffen Rasmussen mener, at politikerne i Århus har en speciel god forståelse for hvor vigtigt vækstlaget er, for at opretholde et gunstigt musikmiljø: *"Århus har i tidernes morgen formålet, at udforme en kulturpolitik der er meget åben og dermed er*

---

² Ole Jørgensen 03.11.2009

*der blevet skabt en stor vækst. De mennesker der sidder i kulturforvaltningen er typisk selv publikum ved arrangementer i Århus - på den måde har de stor forståelse for, hvad der sker rundt i de små undergrundsmiljøer”.*³ Det giver dermed en bedre kontakt mellem musiker, booker og kommune. Denne styrke mener Steffen er en særlig kvalitet og fordel ved Århus, som man for eksempel ikke finder i København. Således mener Steffen ikke at det er problematisk, at det er kommunen som står bag projektet: *”Århus kommune har en tillidspolitik; De siger at ildsjæle ikke skal forstyrres for meget. Kommunen bakker godt op, og når man først har modtaget støtte ligger ansvaret i egne hænder”.*

Dog mener både Steffen og Phillip, at der burde etableres en mellemstor musikscene ejet af kommunen, beliggende centralt i Århus, som kan lejes af arrangører til en overkommelig pris, således de lidt mindre bands også har mulighed for at spille deres egne koncerter på tværs af genrer. På denne måde ville det også kunne betale sig for en arrangør at lave et arrangement, hvis han selv kunne få del i overskuddet af ølsalg i stedet for blot entréindtægter (som det fungerer nu). På denne måde, mener Steffen, at kommunen kan spare penge på lang sigt, da de dermed ikke behøver give så mange støttepenge til arrangørerne.

Produktionscentrets fremtid

Det kunne være meget interessant efterfølgende, at se på hvordan stedet kommer til at fungere i praksis. Stedet kommer helt sikkert til, at bære meget præg af den leder der bliver ansat, og hvordan han vælger at fortolke sin rolle i denne sammenhæng. Det bliver specielt interessant at se på, hvordan centret kommer til at løse opgaven med at få musikerne integreret. Eftersom det er musikerne som trods alt er de ’producerende’ kræfter i musikmiljøet, må man gå ud fra der er en stor interesse i, at få netop denne gruppe involveret i centret. Derudover vil det også være i centrets interesse, at få skabt opmærksomhed omkring centret, så potentielle nye brugere også vil benytte sig af stedet.

En af løsningsmulighederne på denne sag, kunne eventuelt være at sammenlægge produktionsstedet med et ’performancecenter’, hvor arrangører kunne sætte deres egne arrangementer op og få økonomisk gevinst heraf. Hvis produktionsstedet bliver et sted hvor der kommer en rig koncertkultur, vil det måske

---

³ Steffen Rasmussen 13.11.2009

få musikerne til at føle sig mere 'hjemme'. Det samme gælder de mange musiklyttere, som ikke nødvendigvis selv spiller musik, men som kan bidrage på andre måder, hvad angår engagement og socialt liv.

Igen vil vi nævne, at det aldrig er til at sige hvorledes visionen kommer til at fungere i praksis, men ud fra vores undersøgelser mener vi, at produktionscentret har potentiale til at gavne miljøet omkring musikerne, og dermed skabe større samarbejde og netværk mellem de forskellige aktører i musikbranchen i Århus.

PRODUKTIONSCENTER FOR RYTMISK MUSIK I ÅRHUS FINDER LEDER

Af [OLE ROSENSTAND SVIDT](#)

Tirsdag d. 01-12-2009 kl. 09:30

Den erfarne branchemand Jesper Mardahl tiltræder som leder per 1. januar 2010

Der har længe været talt om det kommende Produktionscenter for Rytmisk Musik i Århus, som primo april slår dørene op i det nye musikkompleks på Vester Allé 15 i det gamle Huset.

Bestyrelsen bag Produktionscenteret for Rytmisk Musik i Århus har nu fundet sin leder og har per 1. januar 2010 ansat Jesper Mardahl som daglig leder.

Jesper Mardahl kommer fra otte års arbejde som projektleder på GAFFA, nærmere betegnet GAFFA Billet og Klub GAFFA, og har mere end 25 års arbejdserfaring fra den danske musikbranche – blandt andet fra en lang række pladeselskaber. Han har i de senere år også været tilknyttet music management-uddannelsen på Det Jyske Musikkonservatorium i Århus som underviser og tovholder og vil fortsætte med dette. I sin tid, i begyndelsen af 80'erne, var han endvidere bassist i Thomas Helmigs gamle band Elevatordrengene.

Produktionscenteret for Rytmisk Musik i Århus er et led i Århus Kommunes kulturpolitik, der skal være med til at skabe nye rammer og faciliteter for musikmiljøet, scenekunst, billedkunst og litteraturmiljøet. Produktionscentret skal, med egne ord "således være et rummeligt sted, hvor der er plads til både kommercielle og ikke-kommercielle udøvere. Det er ambitionen, at dette vil skabe endnu mere liv og vokseværk i byens i forvejen meget aktive rytmiske musikmiljø, hvilket også vil gøre Århus mere attraktiv for det lokale, nationale og internationale musikmiljø i det hele taget."

"Produktionscenteret skal være et naturligt samlingspunkt og pejlemærke for det århusianske musikmiljø", udtaler Jesper Mardahl og fortsætter: "Ud over de nye rum for produktion og de mange projektpladser, der bliver tilgængelige for byens aktører, vil vores fokusområde være at styrke vidensdeling, netværk og vækstlag. Dette arbejder vi på at gøre med en intensiv indsats på rådgivning, coaching, mentorordninger, workshops samt ikke mindst udviklingen af et stærkt web-baseret community."

"Det her bliver en kæmpe udfordring, som jeg er meget beæret over at få lov til at være med til opbygningen af," slutter Jesper Mardahl.

Produktionscentret vil blandt andet komme til at rumme en række kontorpladser, som aktører i musikmiljøet kan benytte i kortere eller længere tid, ligesom det indeholder tre produktionsrum, som man ligeledes kan anvende til musikrelaterede formål.

Bestyrelsen bag Fonden Produktionscenteret for Rytmisk Musik i Århus, består af Roar Amundsen/bestyrelsesformand, Astrid Elbek/Det Jyske Musikkonservatorium, Kenneth Eg Madsen/Innovation Lab, Lars Knudsen/Dansk Musiker Forbund, Lars Winther/Formand DUP og Tina Braad/Holst Advokater.

Det nye musikkompleks på Vester Allé 15 vil blandt andet komme til at indeholde et helt nyt spillested med fokus på jazz samt øvelokaler til Klüvers Big Band, ligesom organisationerne Dansk Rock Samråd (ROSA), Levende Musik i Skolen og Folkemusikkens Fællessekretariat, der alle for tiden har lokaler på Saltholmsgade, vil rykke ind.

Pirater bruger flest penge på musik

YNDLINGE. Foo Fighters og deres Greatest Hits-plade er blandt tidens mest downloadede plader - på såvel de lovlige som de ulovlige sider. På billedet ses forsangeren Dave Grohl. Arkivfoto. - Foto: BRANIMIR KVARTUC/AP

Folk, der deler musik ulovligt, hjælper musikindustrien, mere end de skader den.

TEKST

Af **PETER JØRGENSEN**

De har længe været udråbt som den direkte årsag til musikindustriens blodrøde tal.

Fildelerne.

Men nu viser en britisk undersøgelse, at folk, der downloader musik ulovligt, samtidig bruger flere penge end nogle andre på lovligt at købe musik.

Undersøgelsen foretaget blandt 1.000 mennesker i alderen 16 til 50 - alle med internetadgang - viste, at fildelerne i gennemsnit brugte 636 kroner om året på at købe musik på den lovlige facon.

Det er 272 kroner mere end dem, der siger, at de aldrig har downloadet musik ulovligt, skriver avisen The Independent.

Tre advarsler og forbindelsen ryger

Undersøgelsen, der er bestilt af den politisk uafhængige tænketank 'Demos', bliver offentliggjort i kølvandet på et kontroversielt forslag fra den britiske økonomiminister, Peter Mandelson.

Han har foreslået en strafordning, der skal kunne inddrage fildelernes internetadgang i en måned, hver gang de bliver taget i ulovlig fildeling. I lighed med en fransk lov, som blev vedtaget i foråret.

Efter tre advarsler, eller som det hedder på engelsk: '*Three strikes and you're out*' - vil internetadgangen helt kunne blive inddraget over en længere periode.

En generation af gratister

Forslaget har fået en hård medfart af blandt andet folk fra tænketanken 'Demos', der mener, at man vil skade hele musikindustrien yderligere ved at straffe kunderne, der ifølge undersøgelsen faktisk stadig køber en del musik lovligt.

»Politikerne og musikindustrien bliver nødt til at anerkende, at musikforbrugerne har ændret mønstre. De kræver både lavere priser og nemmere tilgang til musikken«, siger Peter Bradwell fra 'Demos'.

Også konsulentbureauet Forrester Research, der rådgiver virksomheder i hele verden, er imod klapjagten på fildelerne.

»Dem, der deler musik, er dem, der er interesseret i musik. Og de bruger fildeling som en måde at udforske ny musik på. Vi har at gøre med en generation af unge mennesker, der aldrig har tænkt på musik som noget, der skal betales for«, siger Mark Mulligan fra Forrester Research til The Independent.

Truslen om tab af internet vil virke

Avisen har dog også taget temperaturen på repræsentanter fra musikbranchen efter offentliggørelsen af den nye undersøgelse, og her fokuseres der på en anden af delkonklusionerne.

Ud af de 1.000 deltagere i undersøgelsen siger 61 procent nemlig, at de nok ville undlade at fildele, hvis konsekvensen kunne blive, at de mistede retten til deres internetforbindelse.

Hver 10. af de adspurgte indrømmede, at de praktiserer ulovlig fildeling, hvilket svarer meget godt til pladebranchens egne tal, der siger, at cirka syv millioner mennesker i Storbritanien downloader musik ulovligt.

Et tal, der ifølge pladebranchen er lig med et tab på godt og vel 2 milliarder kroner årligt.

Om kunsten og dem, der udøver den

Pia Kjærsgaards Ugebrev

- mandag, den 10. august 2009

Om kunsten og dem, der udøver den

Der blev dekretet kollektiv rynken-på-næsen blandt en del af kulturparnassets fornemste riddere i den forgangne uge - og meget mod min vilje, var jeg tilsyneladende årsagen. Jeg er overrasket over, at det har vakt så megen opmærksomhed, at jeg bliver Dansk Folkepartis repræsentant i Statens Kunstråd og Statens Kunstfonds Repræsentantskab. Men når det nu skete, så er det alligevel ikke så galt, for så kan vi få den debat om kulturpolitik, som totalt har manglet det seneste stykke tid.

Flere danske kulturpersonligheder gik fuldstændig amok ved udsigten til, at jeg nu pludselig skulle begynde at blande mig i noget så fint og ophøjet som kultur.

Lad mig tage et par eksempler:

Michael Brammer, hundehvalpeudstopper: "Pia Kjærsgaard har ikke den bredeste tankegang, og det vil gøre udviklingen af kunsten meget vanskelig, hvis hun bliver kulturminister. Hun anerkender kun sin egen smag, og det betyder vel, at vi må imødesee en lang periode med blomsterdekorationer som det eneste gældende. Når hun hårdnakket benægter, at eksempelvis udstoppede hundehvalpe kan være kunst, affærdiger hun eksistensen af noget, andre mennesker kan lide. Det er direkte uintelligent og minder mig om Hitler, som så over skulderen, hver gang en kunstner satte en streg."

Marco Evaristti, guldfiskeblender: "Jeg tror ikke, at Pia Kjærsgaard er kvik eller belæst. For mig er hun en hjemmehjælper med en stor mund, som har fået magt over en masse halvfrustrerede mennesker, der stemmer på hende. Det er min ærlige mening."

Det pudsige er, at disse politisk korrekte mennesker inklusive, Georg Metz, Tøger Seidenfaden, formanden for Dansk Skuespillerforbud, Katja Holm, og alle de andre belæste og kvikke mennesker, har følt sig kaldet til at fortælle, hvordan mit medlemskab af Statens Kunstråd og Statens Kunstfonds Repræsentantskab, vil føre til mindst et dusin skridt nærmere jordens undergang, når de nu ikke aner en dyt om, hvad jeg mener om kulturpolitik.

Man kan næsten høre dem hviske for sig selv: "Nu kommer hende rindalisten, Pia, der kun er til brølende kronhjorte, grædende sigøjnerbørn og som vil lukke munden på alle os, der ikke er enige med hende".

Hvis de herrer – og damer - nu i stedet for at tale undtagelsesvis slog ørerne ud, ville de opdage, at jeg faktisk ikke er nogen fæl rindalist. Jeg kan faktisk godt lide kultur. Jeg synes faktisk, at der er en perlerække af dygtige kunstnere, skuespillere, operasangere, forfattere og musikere i det her land – heriblandt nogle af dem, der har kritiseret mig allermost i tidens løb.

Jeg har overhovedet ikke sat mig for, at jeg nu skal ind og være smagsdommer i Statens Kunstråd og i Repræsentantskabet. Smag er nemlig et spørgsmål om....smag. Men den smag, som jeg har og mange andre danskere givetvis har, har nok været noget underrepræsenteret i de to organer hidtil.

Det er som om der skulle være noget særligt fint og fornemt over kunst. I mine øjne er det ikke rigtigt – kunst er et håndværk, som kan udføres mere eller mindre godt. Hvad der er godt og dårligt, det kan der til gengæld være forskellige meninger om.

Men der eksisterer altså også ting, der ikke er kunst. Det er ikke kunst at placere sin lort i en dåse. Det er heller ikke kunst at købe hundehvalpe, lade dem aflive og udstille dem, ej heller at blende fisk for fornøjelsens skyld og naturligvis heller ikke at smide nogle rådne svinekroppe ind i en glasmontre på et kunstmuseum. Det er bare vulgært og ulækkert.

Jeg har ikke noget imod provokation. Faktisk mener jeg, at kunst i dag er fattig på provokationer – det, der virkelig ville provokere som at lave en film om Muhammeds liv, hvor man viser hans ansigt eller, hvor man latterliggør Osama bin Laden – det er der ikke nogen kunstnere, der tør binde an med.

I stedet putter man afføring på dåse, tisser op ad en væg eller lader nogle grisekroppe rådne op på et museum – hø, hø, hvilken provokation. Ja, hvis man er 13 år og i lømmelalderen – ellers er det bare dumt.

Jeg kommer ikke ind i Kunstrådet og Statens Kunstfond for at fortælle, at nu skal der laves en mindefond for Jodle Birge og at Richard Ragnwald og Susanne Lana skal have livsvarig kunstnerydelse. Jeg kommer ind i de to organer for at repræsentere virkeligheden, repræsentere den almindelige dansker, så eliten, der jo er ganske godt repræsenteret derinde, kan se, hvad almindelige danskere synes er god eller dårlig kunst.

Jeg kommer ikke ind i Kunstrådet for at være smagsdommer – eller for at fremme et nazistisk kunstsyn som Socialdemokratiets ubehjælpelige kulturordfører Mogens Jensen vrøvlede om..... (Altså helt ærligt.....) Mogens Jensen var god til at efterligne Nyrups måde at tale på. Det skulle vist være blevet ved det.

Jeg glæder mig faktisk rigtig meget til at komme i gang med arbejdet

Jeg glæder mig over, at vi får en debat om kultur. Der er jo ikke andre, der har villet tage debatten. Derfor er min indtræden i Kunstrådet og Statens Kunstfonds repræsentantskab en garanti for at få sat debatten i gang. Det hilser jeg velkommen.

Med venlig hilsen

Pia Kjærsgaard

Dansk kulturliv er i krise

KULTUR. Filminstituttets fokus på at støtte film, der på én gang er kunstnerisk fornyende og appellerer til et bredt udsnit af befolkningen, har givet os nationale og internationale succeser som 'Frygtelig Lykkelig'. - Foto: BORBERG THOMAS

Vi er ikke i gang med at opbygge velfærdsstatens kulturelle ben – vi er ved at afvikle det.

Af **CHRISTIAN HAVE**

Alle politikere bakker efterhånden op om velfærdsstaten. Sygehuse. Hjemmehjælp. Børnepasning. Motorveje og cykelstier. Samfundets infrastruktur skal være i orden, så borgerne kan få tilfredsstillet deres behov for materiel velfærd.

Der er ligeledes bred enighed om, at den materielle velfærd skal blive bedre år for år. På sigt skal behandlingen på sygehusene blive bedre.

På sigt skal de ældre ikke længere klage over hjemmehjælpen. Og på sigt skal forældrene ikke bekymre sig om tilfældige lukkedage og dårlige hygiejneforhold i landets daginstitutioner.

Men hvad med den mentale velfærd i en befolkning, der i den ene mere aparte undersøgelse efter den anden påstås at være verdens lykkeligste? Hvad er visionerne og fremtidsperspektiverne for den? Er der nogen plan for, hvordan velfærdsstaten anno 2010 kan hjælpe med at sikre borgernes mentale udvikling og gøre Danmark til en rigere nation rent kulturelt?

Eller er det kun den materielle side af begrebet velfærd, staten skal sikre, mens den mentale og kulturelle velfærd er og forbliver mere eller mindre *privatiseret*?

Sagt med andre ord: Nåede man nogensinde at udvikle en kulturpolitik, der gav velfærdsstaten et kulturelt fundament, inden man begyndte at betragte kulturpolitik som et sort hul, man hælder penge ned i uden at få noget igen?

Lad os spole tilbage. 1977. Socialdemokraten Niels Matthiasen sidder i Kulturministeriets chefstol. Han arbejder på en ny udformning af visionerne for dansk kulturpolitik. I sin redegørelse til Folketinget skriver han:

»Hvad der betyder mest er, at en aktiv kulturpolitik kan gøre os alle bedre rustede til at møde udfordringerne (...) ved at give stadig flere mennesker mulighed for en personlig udvikling, der kan sætte dem i stand til aktivt at tage del i udformningen af samfundet og deres tilværelse (...)

Kulturpolitikens overordnede mål – som den har tilfælles med politikken på mange andre områder – er at medvirke til et bedre samfundsmiljø og til at fremme livskvaliteten for det enkelte menneske«.

Fokus på fremtiden

Og så tilbage til nutiden. 2009. Ikke siden krigens tid er der blevet snakket så meget om danske værdier, det danske samfunds historie, det danske fællesskab, den danske nation, dansk identitet. Alligevel er der ikke det store politiske fokus på at udvikle og fremtidssikre Danmark i kulturel henseende. Kulturpolitikken forekommer skizofren. Set udefra flakker den hvileløst rundt mellem Kulturministeriet, Finansministeriet, Økonomi- og Erhvervsministeriet og Integrationsministeriet.

Det handler om kultur som dynamo for økonomisk vækst og om dansk kultur som værn mod islamisk kultur. Begge indsatsområder forekommer mere end halvhjertede. Der synes ikke at være nogen egentlig plan for, hvordan kulturen kan løfte Danmark ind i oplevelsesøkonomiens tidsalder. Og værnet omkring dansk kultur rækker ikke meget længere end til investeringer i vedligeholdelse af bevaringsværdige bygninger og nationale monumenter.

Udmærkede initiativer.

Men hvor er fokus på fremtiden? Hvor er visionen for en fremtidig kulturpolitik, der – med Niels Matthiasens ord – medvirker til et bedre samfundsmiljø og til at fremme livskvaliteten for det enkelte menneske?

Ekspertter verden over anbefaler øgede offentlige investeringer i den offentlige velfærd for i disse krisetider at holde gang i de økonomiske hjul. Det samme bør gøre sig gældende i forhold til kulturpolitikken. Krisetid er kulturtid. Krisen er det tidspunkt, hvor den selvkritiske ransagning af, hvad der gik galt, kan føre til, at man lægger de første byggeklodser til noget nyt og endnu bedre. Der skal investeres i kulturen nu, ligesom der investeres i veje, jernbaner og andre offentlige byggeprojekter.

Men kulturpengene skal ikke bruges på byggesten og prestigeprojekter. Dem har vi nok af. Nu skal der i stedet tænkes i indhold. Som den verserende sag med ARoS viser, kan de færreste kulturinstitutioner klare sig uden en substantiel statslig støtte til drift og indhold. ARoS risikerer ifølge museet selv at miste sin internationale profil og forfalde til et regulært provinsmuseum, blandt andet fordi den statslige støtte aldrig har nået niveauet for støtten til f.eks. Louisiana og Arken. Og Ny Carlsbergfondet, som yder massiv støtte til ARoS' kunstindkøb, tilkendegiver, at de kan blive nødt til at begrænse støtten, hvis museet ikke kan sikre Carlsberg den fornødne internationale profilering.

Sagen er symptomatisk. De private fonde, der har støttet kulturen med milliardbeløb de seneste år, er nu på grund af krisen presset helt i bund. Det betyder endnu færre penge til kulturlivet. Og det er i virkeligheden politikernes egen skyld, fordi de ønsker, at private penge skal bære en stadig større del af investeringerne i kultur.

Men dermed har de forregnet sig. For i et velfærdssamfund som det danske opfatter erhvervslivet det ikke som sin pligt at drive kulturinstitutioner. Drift er en statslig opgave, mens erhvervslivet vil profilere sig via fyrtårnsprojekter.

Men hvad bør man så egentlig gøre for at få udbygget velfærdsstatens kulturelle ben? Man kunne jo starte med at kigge lidt nærmere på nogle af kulturpolitikens traditionelle kerneområder. 2010 er et år, hvor der skal indgås mange tunge forlig på Kulturministeriets område: Der skal indgås et nyt medieforlig, et nyt filmforlig, og teaterkommissionen barsler med sine anbefalinger til en ny struktur for dansk teater.

'On demand'-kulturforbrug

Lad os starte med det sidste. Efter mange års tovtrækkeri står Danmark nu endelig over for at få en ny teaterlov. Vi ved endnu ikke, hvad teaterkommissionen nedkommer med, men jeg håber, at der er et stærkt fokus på at bringe teatret ind i den nye digitale tidsalder. De nye interaktive digitale medieplatforme rummer såvel potentialet for en helt ny og langt mere 'demokratisk' formidling af teatret som for udviklingen af helt nye teateroplevelser.

Undersøgelser af danskernes kulturvaner viser gang på gang, at godt en tredjedel af danskerne stort set aldrig benytter sig af de offentlige kulturtilbud, og at kulturtilbuddene er langt rigere i hovedstaden og de andre store byer end i de tyndt befolkede landområder. Med internettet og en lang række andre digitale medieplatforme er det nu muligt at levere f.eks. Det Kongelige Teaters forestillinger hjem i stuen til folk i Vestjylland – og det vel at mærke på det tidspunkt, folk måtte ønske det.

Det vil naturligvis ikke være den samme oplevelse som at sidde i de historiske bygninger på Kongens Nytorv, i det nye skuespilhus eller i Operaen. Men det vil være en anderledes teateroplevelse, der udnytter den nye teknologi til at løse kulturpolitikens evige dilemma: nemlig at få bragt de gode kulturoplevelser ud til folk på folks præmisser. 'On demand'-kulturforbrug bliver en vigtig faktor i fremtidens kulturpolitik. Hvis jeg af den ene eller anden grund ikke kan nå teaterforestillingen kl. 20, skal det ikke være en hindring for, at jeg kan se forestillingen. Jeg skal med andre ord kunne fange den på min laptop eller mobiltelefon, når det passer mig.

De nye digitale medieplatforme opstiller ikke blot helt nye betingelser for formidling. De slører også skillelinjen mellem formidling og produktion af indhold. Digital formidling er ikke blot formidling af en levende, fysisk oplevelse. Det er også udviklingen af en ny teateroplevelse, fordi det nu vil være muligt for modtageren at spole i forestillingen, gense scener og ikke mindst sammensætte sit eget teaterstykke.

Næste skridt er naturligvis, at brugeren kan *caste sig selv* via web-kamera og på den måde forsøge at bringe sig i position til en rolle i instruktørens næste forestilling.

En ny teaterlov bør altså ikke mindst tænke i formidling og brugergenereret indhold. Hvordan etablerer man rammebetingelserne for en frugtbar synergieffekt mellem det danske teaterpublikum og det professionelle teatermiljø? Vi skal ikke bruge den digitale teknologi til at køre de fysiske kulturinstitutioner ud på et sidespor. Det digitale er altid et supplement, aldrig

en erstatning for det fysiske liv.

Derfor bør det stadig være et kerneelement i dansk kulturpolitik, at hvert lokalområde har sine kulturinstitutioner. Visionen om 'kultur til hele landet' fejler ikke noget. Men det ville være en god idé at bruge de digitale platforme langt mere aktivt til at nå dette mål. Derfor bør man også opstille et succeskriterium for det digitale kulturforbrug, ligesom man gør for det fysiske.

TV2 på tryk

2010 er ligeledes året for indgåelsen af et nyt *medieforlig*. Det store spørgsmål er her, hvilke kriterier der skal opstilles for den statslige mediestøtte. For mig at se er det helt afgørende, at man udvikler en støttemodel til understøttelse af medier, der genererer indhold af vital demokratisk betydning.

Skillelinjen går ikke mellem trykte, elektroniske og digitale medier. Den går mellem medier, der i overensstemmelse med kommercielle produktionsvilkår publicerer de historier, der sælger, og medier, der i den klassiske publicistiske tradition hver dag graver efter historier af stor samfundsmæssig betydning. Gratisaviserne minder jo i virkeligheden mere om TV 2 på tryk end om de store morgenaviser.

Derfor er det ikke indlysende, at det er printmedier og DR, der skal løbe med langt størstedelen af den statslige mediestøtte. Det afgørende kriterium er oplysning, og den kan som bekendt finde sted på såvel digitale platforme som ved gammeldags avislæsning og tv-sening.

2010 byder også på et nyt filmforlig. Det eksisterende filmforlig er vidt og bredt blevet kritiseret for at give DR og TV 2 alt for stor magt over støtten til produktion af nye danske film.

En magt, tv-stationerne i virkeligheden helst ser sig fritaget for, fordi deres interesser – høje seertal – ikke harmonerer med Filminstituttets kunstneriske kriterier for filmstøtte. Branchen frygter, at man er godt i gang med at sætte dansk films internationale succes over styr ved at fokusere på at producere tv-film til hjemmemarkedet. Det er netop Filminstituttets fokus på at støtte film, der på én gang er kunstnerisk fornyende og appellerer til et bredt udsnit af befolkningen, der har givet os nationale og internationale succeser som 'Flammen og Citronen' og 'Frygtelig Lykkelig'.

Dansk film er vel i virkeligheden de sidste 20 års største kulturpolitiske succes, og den bør ikke smides væk, fordi man ønsker at spare et par

millioner hist og her.

Derfor må ønsket være, at et nyt filmforlig giver de bedste rammebetingelser for talent- og manuskriptudvikling, den kunstneriske nytænkning og den gode historie, der appellerer bredt.

Det var nogle af de væsentligste aftaler, der skal indgås på Kulturministeriets område i 2010. Derudover mener jeg, at en markant øget indsats inden for oplevelsesøkonomien og det, man kunne kalde det frivillige foreningsliv, vil styrke den kulturelle velfærd betragteligt.

Oplevelsesøkonomien har en ganske vital betydning for vores økonomi. En netop offentliggjort rapport afslører, at værditilvæksten er størst i de kulturelle erhverv. I 2006 arbejdede 294.000 danskere i erhverv som film, musik, softwareproduktion, mode, legetøj, arkitektur m.m., og den samlede omsætning var på 463 mia. kr. Syv år tidligere arbejdede 222.000 danskere inden for disse erhverv, og omsætningen var dengang 229 mia. Der er med andre ord tale om en fordobling af omsætningen i løbet af syv år (Børsen, 31. august 2009).

Dansk kulturliv er i krise

Investeringer i de kulturelle erhverv og i et øget samarbejde mellem kulturliv, forskning, vidensinstitutioner og erhvervsliv bør med andre ord af indlysende økonomiske årsager være øverst på den erhvervspolitiske dagsorden. Men den bør også være øverst på den kulturpolitiske, for det gode ved oplevelsesøkonomien er netop, at den indeholder en kulturel såvel som en økonomisk dimension.

Den formidler et bredt spektrum af nye oplevelser til den brede danske befolkning, og den rummer et stort potentiale for at forbedre vores økonomi. Derfor mener jeg, at det nu er på tide med en samlet strategi for indfrielse af Danmarks oplevelsesøkonomiske potentiale, og den kunne f.eks. indeholde en vision for, hvordan vi får sparket gang i den nye oplevelsesøkonomi – samarbejdet mellem ikke blot kultur og erhverv, men mellem kultur, erhverv og vidensinstitutioner.

Dansk film er vel i virkeligheden de sidste 20 års største kulturpolitiske succes, og den bør ikke smides væk, fordi man ønsker at spare.

Sidst, men ikke mindst, er det altafgørende, at en ny kulturpolitik indeholder en vision for det frivillige arbejde inden for kultur, idræt og oplysning. Det frivillige foreningsliv har historisk spillet en helt unik rolle i opbygningen af det danske demokrati. Det kan naturligvis ikke eksistere i sin ærværdige historiske skikkelse til evig tid. Men der er grund til bekymring, hvis vi ikke har noget at sætte i stedet.

Det frivillige foreningsliv er vel nok en af vores samfunds største kulturbærende kræfter. Det er i den lokale amatørteaterforening, mange første gang stifter bekendtskab med scenekunsten, og det er til et af de utallige foredrag og debatarrangementer arrangeret af frivillige, at mange første gang stifter bekendtskab med demokrati for fuld udblæsning. Det frivillige foreningsliv er karakteriseret ved folkeoplysende og sundhedsfremmende aktiviteter arrangeret af borgerne selv. Det er ethvert demokratis drøm, fordi det som bekendt er noget lettere at engagere borgerne, hvis de selv ønsker det.

Derfor skal vi have opfundet en version 2.0 af foreningslivet. I den digitale tidsalder, hvor undersøgelser viser, at vi efterhånden bruger mere tid på elektroniske og digitale platforme end på fysisk socialt samvær, må folkeoplysningen flytte med over i cyberspace. Hvordan bruges internettet og alle de andre interaktive platforme aktivt til at styrke oplysning og demokrati? Det er i sandhed en af en ny kulturpolitik's største udfordringer.

Dansk kulturliv er i krise. Vi er ikke i gang med at opbygge velfærdsstatens kulturelle ben. Vi er ved at afvikle det. Når det drejer sig om offentlige velfærdsopgaver som sygehuse og hjemmepleje, diskuterer man fordele og ulemper ved privatisering.

På kulturområdet sker privatiseringen helt af sig selv. Og det er i disse år tydeligere end nogensinde, hvor farlig den kurs er. Når krisen kradser, investerer private ikke i kultur. Derfor er det nu, visionære politikere skal på banen, hvis ikke velfærdssamfundet skal forfalde til et velstandssamfund.